

Preporuke za poboljšanje poslovnog okruženja i rast ulaganja u Hrvatskoj

Zagreb, svibanj 2018.

American Chamber of Commerce in Croatia *Američka gospodarska komora u Hrvatskoj*

Sadržaj

Uvod	3
Preduvjeti za ulaganja	5
Strateški pristup privlačenju izravnih stranih ulaganja.....	7
Pripremiti i provesti dugoročnu investicijsku strategiju	7
Promicati prednosti izravnih stranih ulaganja.....	8
Unaprijediti primjenu i promicati poticaje za privlačenje ulaganja	8
Digitaliziran i optimiziran sustav pružanja javnih usluga.....	9
Digitalizacija sustava javnih usluga	9
Osigurati održivost i troškovnu učinkovitost sustava zdravstva	10
Osigurati dosljednu provedbu kriterija ekonomski najpovoljnije ponude u postupcima javne nabave	11
Stimulativan porezni sustav.....	13
Obvezujuća porezna mišljenja	13
Administrativne mjere za olakšavanje poslovanja	13
Predvidivost poreznog sustava	13
Porezno rasterećenje rada.....	14
Nagrađivanje zaposlenika dodjelom dionica.....	15
Učinkovit zakonodavni i pravosudni sustav	17
Osnažiti načela bolje regulative kod donošenja zakona i politika	17
Povećati učinkovitost pravosuđa	18
Strateško upravljanje ljudskim potencijalima	19
Uskladiti potražnju i ponudu vještina na tržištu rada	19
Modernizirati tržište rada	20
Energetski učinkovito i „zeleno“ gospodarstvo	22
Poticati e-mobilnost.....	22
Zaključak	24

Uvod

AmCham Hrvatska okuplja više od 220 američkih, hrvatskih i drugih međunarodnih tvrtki koje zapošljavaju više od 70.000 ljudi u Hrvatskoj. Kao najstarija strana komora u Hrvatskoj, AmCham već 20 godina snažno doprinosi unaprjeđenju poslovanja kroz zagovaranje najboljih poslovnih praksi i niz preporuka za pozicioniranje Hrvatske kao privlačne destinacije za ulaganja.

U 2018. godini Hrvatska obilježava pet godina članstva u Europskoj uniji (EU). Od 21. veljače 2003. godine, kada je podnijela zahtjev za članstvo, do 1. srpnja 2013. godine kada je postala punopravna članica, Hrvatska je napravila niz zakonodavnih izmjena s ciljem ostvarivanja stabilnosti institucija, vladavine prava, uspješnog tržišnog gospodarstva kao i usvajanja cjelokupne pravne stečevine EU. Paralelno s procesom pristupanja, Hrvatska je od 2008. do 2014. godine prolazila kroz jednu od najdužih i najdubljih recesija u EU, tijekom koje se realni BDP smanjio za više od 12%¹. Nakon pristupanja EU u srpnju 2013. godine izvoz robe počeo je pozitivno pridonositi rastu, godinu poslije dogodio se snažan rast izvoza usluga, osobito u turizmu, a tijekom 2015. godine bilježi se i oporavak ulaganja, koji je uvelike uvjetovan većim povlačenjem EU fondova od strane opće države. Neznatno povećanje BDP-a u 2015. godini označilo je kraj recesije te se Hrvatska trenutačno nalazi u fazi oporavka². BDP je u 2016. i 2017. godini rastao po okvirnoj stopi od 3%. Ovi su rezultati u skladu s pozitivnim rezultatima cjelokupnog europskog gospodarstva, koje u posljednjih nekoliko godina kontinuirano raste.

Hrvatska bilježi sporiji oporavak od usporedivih gospodarstava jugoistočne Europe, koja su imala znatno kraće razdoblje recesije te veći rast BDP-a u posljednjim godinama. Primjerice, BDP Rumunjske i Bugarske rastao je stopom od 3,4 i 4,8% u 2016. i 3,6 i 5,5% u 2017. godini, u usporedbi s hrvatskih 3% odnosno 2,9%³. Kako bi uhvatila korak s državama jugoistočne Europe, Hrvatska mora još aktivnije nego do sada raditi na provedbi reformi i izgradnji preduvjeta za rast gospodarstva te postati prepoznatljiva kao atraktivna destinacija za investitore.

Ovaj dokument obuhvaća preporuke koje proizlaze iz rada AmCham-ovih odbora i radnih skupina te iz rezultata istraživanja poslovnog okruženja provedenog među

---

¹ Europska komisija (2017), *Izvešće za Hrvatsku 2017. s detaljnim preispitivanjem o sprječavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža*, priložen dokumentu Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci i euroskupini, Europski semestar 2017.: procjena napretka u provedbi strukturnih reformi te sprječavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža i rezultati detaljnih preispitivanja u skladu s Uredbom (EU) br. 1176/2011, SWD(2017) 76 final

² Ibid.

³ International Monetary Fund,

http://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD/HRV (5.1.2018.)

članovima Američke gospodarske komore u Hrvatskoj. Kroz ove Preporuke AmCham nastoji ukazati na postojeće izazove te predložiti moguća rješenja koja će voditi daljnjem rastu gospodarstva u Hrvatskoj.

PREPORUKE

Preduvjeti za ulaganja

Unatoč rastu gospodarstva posljednjih nekoliko godina, Hrvatska ne uspijeva realizirati značajnije gospodarske reforme čime bi privukla povećanje izravnih stranih ulaganja.

Preduvjeti za ulaganja po kojima je Hrvatska redovno dobro ocijenjena poput povoljne geografske pozicije, članstva u Europskoj uniji, kvalitetnog profila radne snage, solidne infrastrukture i niza prirodnih preduvjeta za razvoj određenih gospodarskih grana, među kojima se osobito ističe turizam, nisu dovoljni za dobre pozicije na ljestvicama konkurentnosti.

Izvešće Doing business Svjetske banke za 2018. godinu Hrvatsku smješta na 51. mjesto među 190 država po lakoći poslovanja, što je pad od 8 mjesta u odnosu na prethodnu godinu. Ispred Hrvatske na listi navedenog izvješća nalazi se većina usporedivih država članica EU, primjerice Češka Republika (30), Slovačka (39), Slovenija (37), Poljska (27), Rumunjska (45), ali i neke od država ne-članica, primjerice Makedonija (11), Srbija (43) i Crna Gora (42). Prema podacima Izvješća o globalnoj konkurentnosti 2017.-2018. Hrvatska također ne kotira bolje: zauzela je 74. od 139. mjesta te time efektivno zadržala prošlogodišnju poziciju. Kao ključni negativni elementi za poslovanje u Hrvatskoj identificirani su neučinkovita birokracija, nestabilnost politika, porezni propisi i korupcija.

Članstvo u EU i vezane obveze transponiranja relevantnih europskih propisa u nacionalno zakonodavstvo, odnosno osiguranja usklađenosti nacionalnog strateškog okvira s onim na europskoj razini, doprinijeli su uređenju regulativnog i strateškog okvira. No, Hrvatska mora uložiti značajne daljnje napore kako bi osigurala stabilnost i učinkovitost ključnih segmenata koji utječu na lakoću poslovanja i konkurentnost, gledano iz perspektive ulagača.

AmCham-ovo istraživanje o poslovnom okruženju pokazalo je kako su poduzeća članovi AmCham-a uspješno poslovala u 2017. te je 64% ispitanika povećalo broj zaposlenih. Iskustvo poslovanja u Hrvatskoj 47% ispitanika ocjenjuje dobrim ili vrlo dobrim, 42% prosječnim, a 11% lošim. Podjednak broj ispitanika smatra da su se uvjeti poslovanja u posljednjih 5 godina poboljšali (45%) dok 40% smatra da su ostali isti. Iako postojeći ulagači uglavnom planiraju nastaviti širenje poslovanja u Hrvatskoj (79% ispitanika), AmCham-ovo istraživanje pokazuje da se ono u znatnoj mjeri zasniva na rastu globalne potražnje, dok pretežiti dio ulagača ukazuje na iste

prepreke poslovanju kao i prethodnih godina. Unatoč tome što se mogu pohvaliti neke reformske mjere poput porezne reforme iz 2016-te, one nisu dovoljne za transformaciju u visoko konkurentno tržišno gospodarstvo što dovodi do visokog postotka ispitanika koji utjecaj vladinih institucija vidi kao negativno ili bez učinka na poslovno okruženje (86%). 85% ispitanika uvjete poslovanja u Hrvatskoj u odnosu na druge države srednje i istočne Europe vide kao prosječne ili lošije. Najvećim nedostacima u odnosu na druge države smatraju sporost administracije, porezno opterećenje, izostanak dugoročne vladine strategije i malo tržište.

Oslanjajući se na prethodno usvojene preporuke iz 2015. godine, a imajući na umu nerealizirane prijedloge i aktualne prioritete u 2018. godini, AmCham Hrvatska kao ključne preduvjete za daljnji rast gospodarstva prepoznaje:

- Strateški pristup privlačenju izravnih stranih ulaganja
- Digitaliziran i optimiziran sustav pružanja javnih usluga
- Stimulativan porezni sustav
- Učinkovit zakonodavni i pravosudni sustav
- Strateško upravljanje ljudskim potencijalima
- Energetski učinkovito i „zeleno“ gospodarstvo

Strateški pristup privlačenju izravnih stranih ulaganja

Priprema i ulaganje adekvatnih napora u provedbu dugoročne investicijske strategije na nacionalnoj razini činili su okosnicu AmCham-ovih preporuka u 2015. godini te ostaju jednako aktualni i u nadolazećem razdoblju.

Provedba stabilne i konzistentne politike usmjerene ka privlačenju izravnih stranih ulaganja od iznimne je važnosti za budući rast gospodarstva i osiguranje novih radnih mjesta. Pri tome fokus, sukladno dobroj praksi drugih država srednje i istočne Europe, treba staviti na „greenfield“ investicije, odnosno investicije u osnivanje novih poduzeća s orijentacijom na europsko ili globalno tržište i na privlačenje visoko tehnoloških industrija.

Investicijska strategija stoga treba biti usmjerena na stvaranje poslovnog okruženja koje će poslodavcima u Hrvatskoj omogućiti da budu globalno konkurentni ali i stvaranje okruženja koje će biti prijateljsko za poduzetništvo, inovacije i privlačenje i zadržavanje talenata.

Pripremiti i provesti dugoročnu investicijsku strategiju

Unatoč izravnim prednostima koje su proizašle iz članstva u EU, Hrvatska se za sada pokazala nedovoljno uspješnom u njihovu pretvaranju u konkretne konkurentske prednosti kada je u pitanju percepcija potencijalnih ulagača.

Nužno je poduzeti konkretne korake kako bi se utjecalo na trenutačnu situaciju, a navedeni koraci moraju proizlaziti iz jasno definirane strategije na najvišoj političkoj razini.

Strategija bi trebala biti orijentirana na uklanjanje očitih prepreka privlačenju investicija – primjerice, na poboljšanje učinkovitosti javne administracije i sudstva i osiguranje predvidljivijeg pravnog i regulatornog okvira – ali i na stavljanje naglaska na pozitivne nedovoljno istaknute mogućnosti (npr. kvalitetu radne snage, povoljan zemljopisni položaj, raspoloživost EU fondova).

Primjerice, 78% ispitanika AmCham-ovog istraživanja ocijenilo je članstvo u EU pozitivnim za poslovanje, a kao ključne prednosti navedeni su nepostojanje granica, jedinstveno tržište i pristup EU fondovima. Unatoč uočenom potencijalu, 86% ispitanika istaknulo je kako nisu korisnici navedenih fondova. Stoga bi trebalo postaviti jasan okvir za povlačenje sredstava iz fondova Europske unije za širok

krug poslovnih korisnika i omogućiti odgovarajući apsorpcijski kapacitet na razini javne administracije.

Potrebno je izgraditi politički konsenzus o važnosti postojanja ovakve strategije, koji mora nadilaziti trajanje mandata pojedine vlade. U izradu i provedbu strategije važno je uključiti, pored predstavnika javne uprave, i predstavnike poslovne zajednice, civilnog društva te akademske zajednice.

Promicati prednosti izravnih stranih ulaganja

Pozitivan stav prema poduzetništvu i ulaganjima bilo domaćeg ili stranog kapitala treba biti dio hrvatskog političkog diskursa i uspješno komuniciran u hrvatskoj javnosti. Tvrtke u stranom vlasništvu koje posluju u Hrvatskoj daju značajan doprinos hrvatskom gospodarstvu kroz implementaciju novih tehnologija, primjenu suvremenih poslovnih praksi, ulaganje u edukaciju zaposlenika i slično. Pozitivan stav prema stranim ulaganjima i prisutnosti stranih tvrtki ključan je za poslovni ugled Hrvatske u inozemstvu.

Unaprijediti primjenu i promicati poticaje za privlačenje ulaganja

Unatoč dostupnosti niza potpornih mjera, poduzetnici u Hrvatskoj i inozemstvu nisu u dovoljnoj mjeri upoznati s njima. Zakon o poticanju ulaganja⁴ je vrlo opsežan i nije jednostavan za praćenje i razumijevanje.

Potrebno je izdvojiti sredstva za promotivne aktivnosti za postojeće mjere i raditi na njihovoj promociji kroz ciljane i specijalizirane kampanje.

Različite državne instance koje dolaze u kontakt s potencijalnim investitorima također nisu dovoljno upoznate s postojećim mjerama. Pri korištenju poticaja događa se da Porezna uprava i Ministarstvo gospodarstva nisu uvijek usklađeni u svojim zahtjevima prema ulagačima te primjerice jedno tijelo traži informacije koje ulagač još nije dobio od drugog tijela, što povećava administrativno opterećenje ulagača kod korištenja poticaja. Potrebno je osigurati bolje informiranje i konzistentno postupanje svih državnih i javnih institucija u skladu sa relevantnim zakonom.

---

⁴ Narodne Novine, br. 102/15

Digitaliziran i optimiziran sustav pružanja javnih usluga

Digitalizaciju javne uprave AmCham vidi kao program optimizacije procesa podržanih tehnologijom za pružanje brzih i transparentnih javnih usluga građanima i gospodarstvu. Upravo se kompleksne javne usluge neizvjesnog ishoda smatraju jednom od osnovnih prepreka poslovanju u Hrvatskoj. Proces digitalizacije osigurao bi potrebnu jasnoću, predvidivost ishoda, izvjesnost rokova, brzinu i transparentnost rada javnih institucija.

Digitalizacija sustava javnih usluga

Duge i kompleksne administrativne procedure glavni su ograničavajući faktori poslovanja u 2017. prema mišljenju članova AmCham-a. Većina naših članova posluje u drugim zemljama srednje i istočne Europe te ih 44% smatra da su uvjeti poslovanja u Hrvatskoj lošiji nego u drugim zemljama.

Trend digitalizacije poslovanja pokazao je da ona mijenja strukturu radnih mjesta. Neka nestaju, ali i nova radna mjesta se otvaraju. Zahtjevi građana i gospodarstva su jasno usmjereni na veću brzinu i kvalitetu javnih usluga te je u reformu javne uprave i veću dostupnost e-usluga potrebno krenuti odmah.

Iako postoje dobre prakse u kojima je Hrvatska prepoznata kao jedan od digitalnih lidera, kao npr. e-recept, potreban je sveobuhvatni projekt digitalizacije vođen od strane državnih tijela uz implementaciju u kojoj sudjeluje privatni sektor. Povećanje broja digitaliziranih javnih usluga rasteretilo bi javnu upravu, pojednostavilo poslovanje i unaprijedilo interakciju građana s javnom upravom. AmCham je krajem 2016. izdao stajalište „Uvođenje kartičnog poslovanja u javnu upravu“ te smatra da je jednostavnost plaćanja državnih naknada i obveza važan preduvjet za širenje e-usluga. Ministarstvo uprave je agilno prihvatilo prijedlog i priprema projekt e-pristojbi prvo za građanstvo, koje bi naknadno trebalo biti dostupno i za poslovne subjekte.

AmCham je 2015. godine izdao stajalište „Preporuke za pozicioniranje IT industrije kao strateške industrije u Republici Hrvatskoj“ kojim se predlaže pozicioniranje i poticanje izvoza u IT industriji kako bi ICT sektor postao vodeći hrvatski izvozni sektor, uvođenje mjera koje će omogućiti povećanje konkurentnosti i ubrzani razvoj hrvatske IT industrije, ulaganje u obrazovni sustav s ciljem povećanja interesa za prirodne znanosti i razvoj potrebnih tehničkih vještina i znanja te naposljetku Prilagodba zakonodavnog okvira i uvođenje programa otvaranja podataka kojima raspolaže država za razvoj inovativnih ICT rješenja i usluga.

Pozicioniranje IT industrije kao strateškoga sektora treba poduprijeti nacionalna strategija digitalnog razvoja koja mora biti povezana s misijom i vizijom hrvatske Vlade i podstrategijama, poput e-zdravstva, e-obrazovanja, e-uprave, Nacionalne strategije razvoja širokopojasnog pristupa i dr. Zbog svog nacionalnog značaja, ova strategija treba uključiti sve dionike: Vladu, industriju, akademsku i stručnu zajednicu, te mora biti temelj za efikasno korištenje sredstava iz EU fondova.

Osigurati održivost i troškovnu učinkovitost sustava zdravstva

Cilj svakog zdravstvenog sustava je osiguranje dostupnosti kvalitetnih zdravstvenih usluga korisnicima uz učinkovitu upotrebu dostupnih resursa. Gledano po općenitim parametrima zdravstvenih ishoda, kao što su očekivani životni vijek stanovništva ili stopa dojenačke smrtnosti, Hrvatska u određenoj mjeri zaostaje za prosjekom EU (77,5 u usporedbi sa 80,6 i 5,0 u odnosu spram 3,7/1000 živorođenih⁵). Strukturni nedostaci sustava postaju očiti kada se usporedba postavi prema potrošnji za zdravstvene usluge kao postotku BDP-a (7,4% BDP-a u odnosu na prosjek EU od 9,9%), a osobito kada se pogledaju financijski pokazatelji unutar samog sustava. Zbog toga je nužno poduzeti reforme sustava s ciljem poboljšanja ovih i drugih relevantnih parametara.

Europska komisija, u svom izvješću za 2017. godinu⁶ zaključila je kako postoji veliki rizik fiskalne održivosti zdravstva u Hrvatskoj u srednjoročnom razdoblju. Stalno rastući iznos dospjelih nepodmirenih obveza koje čine dugovanja bolnica, ali i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, ukazuju na značajne nedostatke postojećeg sustava financiranja. Hrvatski sustav zdravstva podrazumijeva široku pokrivenost građana osnovnim zdravstvenim osiguranjem (sa širokim spektrom usluga) koje se financira primarno doprinosima na plaće. U kontekstu činjenice da svega jedna trećina stanovništva podliježe obvezi plaćanja doprinosa u punom iznosu i trenda starenja stanovništva, zaključak Europske komisije čini se opravdanim.

---

⁵ OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2017), *Hrvatska: pregled stanja zdravlja i zdravstvene zaštite 2017, State of Health in the EU*, OECD Publishing, Paris/European Observatory on Health Systems and Policies, Brussels. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264285088-hr>

⁶ Europska komisija (2017), *Izvješće za Hrvatsku 2017. s detaljnim preispitivanjem o sprječavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža*, priložen dokumentu Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci i euroskupini, Europski semestar 2017.: procjena napretka u provedbi strukturnih reformi te sprječavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža i rezultati detaljnih preispitivanja u skladu s Uredbom (EU) br. 1176/2011, SWD(2017) 76 final

Doprinos za zdravstvo u velikoj mjeri opterećuje plaće te je potrebno reformirati sustav za postizanje veće učinkovitosti i bolje kontrole troškova.

Promicanjem fiskalno odgovornog upravljanja moguće je doprinijeti financijskoj učinkovitosti i održivosti sustava te dugoročno omogućiti građanima pristup kvalitetnijim zdravstvenim uslugama.

Jedan od preduvjeta za bolju učinkovitost sustava je i uspostava sustava registara (pacijenata, bolesti i tehnologija) i njihovo korištenje u donošenju odluka u upravljanju zdravstvenim sustavom.

Također, potrebno je ujednačiti stopu PDV-a na lijekove i medicinske proizvode. Trenutačni PDV od 25% na bezreceptne lijekove koje građani samostalno kupuju kod lakših bolesti penalizira racionalno ponašanje te ih tjera na intenzivne i često nepotrebne posjete liječniku koji će im prepisati isti lijek koji će u tom slučaju biti oporezovan po nižoj stopi od 5%. Porez na isti lijek ne bi trebao ovisiti o nositelju troška, odnosno o tome pokriva li trošak obvezno osiguranje ili pacijent samostalno.

Osigurati dosljednu provedbu kriterija ekonomski najpovoljnije ponude u postupcima javne nabave

Znatan dio javnih ulaganja u europsko gospodarstvo odnosi se na izdatke javne nabave, koja predstavlja 14% BDP-a EU7. Javna nabava često se smatra jednim od najučinkovitijih tržišnih instrumenata za postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta u Europi. Udio ukupne vrijednosti javne nabave u BDP-u Hrvatske u 2016. iznosio je 13,06%, odnosno približno 45 milijardi kuna⁸.

Novi Zakon o javnoj nabavi stupio je na snagu 1. siječnja 2017. godine. Tri ključne značajke novog zakona uključuju: ekonomski najpovoljniju ponudu kao jedini kriterij za odabir u procesima javne nabave (od 1. srpnja 2017.), napore kod postizanja veće učinkovitosti kroz automatizaciju i povezivanje sustava kako bi se proces pojednostavio za naručitelje i ponuditelje te naposljetku prethodno savjetovanje u svrhu što učinkovitije pripreme dokumentacije od strane ponuditelja. Pored novog zakona, usvojena su i četiri pravilnika, koji dodatno definiraju uvjete postupka javne nabave.

⁷ European Commission (2017), *Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions, Making Public Procurement work in and for Europe*, COM/2017/0572 final

⁸ Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (2017), *Statističko izvješće o javnoj nabavi u RH za 2016.*

Uvođenjem kriterija ekonomski najpovoljnije ponude kao jedinog kriterija formalno su ispunjena očekivanja stručne i cjelokupne zainteresirane javnosti, no potrebno je aktivno raditi na primjeni navedenog kriterija u praksi. U tu je svrhu potrebno osigurati adekvatne smjernice za proveditelje javne nabave (naručitelje) kao i za ponuditelje te osigurati praćenje postupaka nabave od strane Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave kao relevantnog tijela.

Nužno je pratiti funkcioniranje i po potrebi izmjenjivati i unaprjeđivati novitete poput prethodnog savjetovanja sa zainteresiranim gospodarskim javnostima, elektroničkog oglasnika javne nabave, primjene standardiziranog obrasca europske jedinstvene dokumentacije o javnoj nabavi te upravo uvedenog sustava e-žalbi, koji je Hrvatska uvela među prvima u Europi.

Kod specifičnih područja javne nabave, primjerice u slučaju nabave lijekova i medicinskih proizvoda, potrebno je obratiti posebnu pozornost na adekvatnu primjenu kriterija ekonomski najpovoljnije ponude. Javna nabava trebala bi imati mnogo značajniju ulogu u postizanju ciljeva utvrđenih u hrvatskoj Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva, koji uključuju poticanje dobrog zdravlja sve starije populacije, zaštitu građana od zdravstvenih rizika te potporu dinamičnom zdravstvenom sustavu i uvođenju novih tehnologija. Uz širu uporabu kriterija ekonomski najpovoljnije ponude potrebno je u postupcima nabave uzeti u obzir dodanu vrijednost koju inovativni proizvodi donose pacijentima i hrvatskom zdravstvenom sustavu te poticati javnu nabavu lijekova i medicinskih proizvoda s više odabranih ponuđača i voditi računa o kvalitetno pripremljenoj natječajnoj dokumentaciji.

Stimulativan porezni sustav

Dobar porezni sustav je izvjestan, jasan i predvidiv. Jasnoća pojedinih poreznih odredbi ali i funkcioniranja cjelokupnog poreznog sustava bitna je za kako za potencijalne investitore tako i za poduzeća koja već djeluju u Hrvatskoj. Nejasne i nedosljedne zakonske odredbe doprinose nestabilnosti poreznog sustava i nehotičnom nepoštivanju odredbi od strane poduzeća ali i svih drugih poreznih obveznika.

Obvezujuća porezna mišljenja

AmCham je Vladi Republike Hrvatske 2010. godine predložio uvođenje obvezujućih poreznih mišljenja, u svrhu postizanja pravne sigurnosti i izvjesnosti. Iako uvedena 2015. godine, obvezujuća porezna mišljenja nažalost ne funkcioniraju u praksi. Ulagači primjećuju da ovaj institut u osnovi postoji samo na papiru. Da bi ispravno funkcionirao trebao bi pokrivati sve poreze, biti dostupan svima i to u kratkom roku. Povećana dostupnost obvezujućih poreznih mišljenja povećala bi poznavanje poreza u zemlji kroz otvoren tehnički dijalog na najvišoj razini i pružila bi stvarnu pogodnost za porezne obveznike i Ministarstvo financija, što bi u konačnici imalo pozitivan utjecaj na proračun.

Administrativne mjere za olakšavanje poslovanja

AmCham je u stajalištu „Povećanje konkurentnosti kroz porezni sustav“ iz 2016. pozvao na administrativno olakšavanje poreznog poslovanja. Primjer je hrvatski PDV obrazac koji je vrlo detaljan i sadrži mnoge pozicije koje se ne analiziraju redovno od strane Porezne uprave, već pri nadzorima kada Porezna uprava ima cjelovit pogled u poslovne knjige. Za usporedbu, PDV obrazac u Hrvatskoj sadrži više od 20 polja dok PDV obrazac Velike Britanije ima 5-7 polja. Stoga AmCham smatra da velik broj polja ne donosi značajne koristi, ali predstavlja značajno administrativno opterećenje za porezne obveznike.

AmCham je također pozvao na ukidanje likvidacije računa, odnosno prepuštanje poduzetnicima da urede kako će kontrolirati i likvidirati svoje račune.

Predvidivost poreznog sustava

Česte izmjene i dopune poreznih propisa jedan su od ključnih odlika hrvatskog poreznog sustava. Učestale, nepredvidive i nestandardizirane izmjene, bez obzira na sadržaj, nisu dobre za gospodarstvo. Najave Ministarstva financija kako poreznih izmjena u tekućoj godini neće biti ukoliko one nisu dogovorene u prethodnoj godini,

kao i praksu planiranja poreznih propisa u posljednjih godinu dana, AmCham vidi kao pozitivan pomak, ali je bitno taj princip održati i u budućnosti.

Porezno rasterećenje rada

Porezna reforma 2017. godine obuhvatila je izmjene 15 zakona, a neke od odredbi počele su se primjenjivati od 1. siječnja 2018. Neke od mjera pogodovala su unaprjeđenju poslovne klime. Povećan je prag za ulazak u sustav PDV-a s 230.000 kuna na 300.000 kuna. Kod poreza na dohodak ukinuta je najniža stopa od 12% te je uvedeno smanjenje porezne stope od 25% i 40% na 24% i 36%. Smanjenje poreza na dohodak pozitivno je utjecalo na smanjenje poreznog opterećenja rada. Povećan je osobni odbitak s 2.600 kuna na 3.800 kuna te je uveden jedinstveni porezni razred od 0 – 17.500 kuna uz stopu od 24%. Porez na dohodak ne plaća se za troškove smještaja i prehrane za radnike na određeno vrijeme za sezonske poslove. Porezna stopa na dobit od 20% smanjena je na 18%, a za obrtnike i mala poduzeća, s godišnjim prihodima manjim od 3 milijuna kuna, smanjena je na 12%.

Unatoč promjenama u oporezivanju rada iz 2017. i 2018., porez na dohodak još uvijek predstavlja relativno visoko porezno opterećenje, posebno u usporedbi Hrvatske s drugim državama. To pokazuje i AmCham-ovo istraživanje poslovne klime u kojem se porezno opterećenje rada ističe među najvećim nedostacima poslovanja u Hrvatskoj.

Nekoliko je razloga koji vode visokom opterećenju, a jedan od njih je donja porezna stopa od 24% koja zahvaća prenizak dohodovni razred za ovako visoku poreznu stopu. Ujedno najviša porezna stopa od 36% primjenjuje se već na dohodak iznad 17.500 kn mjesečno.

Daljnje rasterećenje plaća nužno je kako bi se stimuliralo ulaganje i zapošljavanje. Povećavanje poreznog praga po kojem se porez na dohodak primjenjuje po stopi od 24% pozitivno bi utjecalo na privlačenje ulagača te povećalo priljev investicija gledano iz perspektive cijene rada u Hrvatskoj. Na temelju analize Državnog proračuna procjenjuje se da godišnji prihod državnog proračuna od poreza na dohodak (namijenjen je jedinicama lokalne uprave) iznosi približno 2 milijarde kuna, dok, za usporedbu, 1 postotni bod poreza na dodanu vrijednost proračunu donese oko 2,4 milijarde kuna. Potencijalna korist od daljnjeg smanjivanja opterećenja na rad bila bi značajno veća od posljedičnog gubitka u prihodima od poreza na dohodak. Istodobno, moguće smanjenje PDV-a od jednog ili dva postotna boda potrošačima ne znači mnogo, a stvorilo bi znatni proračunski manjak.

Nagrađivanje zaposlenika dodjelom dionica

Jedna od daljnjih mogućih i poželjnih izmjena poreznog sustava, koja bi mogla proizvesti značajan učinak na atraktivnost Hrvatske kao lokacije za izravna strana ulaganja, svakako je i snižavanje poreznih stopa kojima se oporezuje dodjela dionica zaposlenicima. Naime, u prethodnim godinama mnoge međunarodne kompanije uvele su programe dodjele dionica zaposlenicima te su navedeni programi postali „najbolja praksa“ za nagrađivanje i zadržavanje zaposlenika diljem svijeta, a globalni je trend uključivanje šireg kruga zaposlenika u ovakve programe. Svrha takvih programa jest poticanje produktivnosti zaposlenika, zadržavanje ključnih zaposlenika u društvu i povezivanje interesa zaposlenika s interesima poduzeća.

Prednost programa dodjele dionica zaposlenicima jest da se primici po toj osnovi u pravilu oporezuju povoljnije nego ostali primici od nesamostalnog rada. Hrvatska je iznimka po tom pitanju jer trenutno važeći propisi ne predviđaju mogućnost povoljnijeg poreznog tretmana navedenih primitaka. Efektivna stopa poreza na dohodak i doprinosa za obvezna osiguranja na primitke ostvarene temeljem sudjelovanja u programima dodjele dionica zaposlenicima u Hrvatskoj je trenutno znatno viša od onih u usporedivim zemljama u regiji.

Efektivna stopa poreza na dohodak i doprinosa za obvezna osiguranja ⁹	
Hrvatska	93,17 %
Slovačka	35,05 %
Mađarska	30,34 %
Slovenija	25,00 %
Češka	22,00 %
Rumunjska	16,00 %
Poljska	14,37 %

Kako bi Hrvatska slijedila europske trendove, potrebno je izmijeniti i dopuniti odredbe Zakona o porezu na dohodak te pripadajućih provedbenih propisa, na način da se primici po osnovi sudjelovanja zaposlenika u programima dodjele

⁹ American Chamber of Commerce in Croatia (2017), *Sudjelovanje zaposlenika u dioničkim planovima – oporezivanje u Republici Hrvatskoj*, podaci preuzeti iz istraživanja provedenog od strane KPMG Hrvatska za potrebe dokumenta

dionica zaposlenicima, tretiraju istovjetno kao i primici koje bi ti zaposlenici po osnovi od privatnih ulaganja ostvarili na financijskom tržištu (npr. oporezivanje dohotka od dividendi i kapitalnog dobitka), odnosno kao bruto primitak od kapitala.

Zaključno je moguće reći kako su porezne izmjene dijelom su rasteretile gospodarstvo, ali važno je nastaviti s daljnjim rasterećenjem kako bi hrvatsko gospodarstvo bilo konkurentno s usporedivim državama i državama u okruženju te bilo privlačno za priljev novih investicija.

Učinkovit zakonodavni i pravosudni sustav

Pravna sigurnost i povjerenje u pravosudni sustav važan su segment koji ulagači razmatraju pri donošenju odluke o investiciji. Stoga je nužno osigurati kvalitetan i učinkovit sustav pravosuđa i dosljedan zakonodavni okvir, kao preduvjete za jačanje konkurentnosti Hrvatske. U istraživanju poslovne klime, članovi AmCham-a najveće pogoršanje uvjeta poslovanja u posljednjih 5 godina vežu uz provedbu zakona i propisa, pravosuđe i kvalitetu legislative.

Oснаžiti načela bolje regulative kod donošenja zakona i politika

Nepredvidivost pravnog sustava u Hrvatskoj ponajviše proizlazi iz često mijenjanih zakona koji se nerijetko donose bez šireg sagledavanja posljedica koje mogu imati na gospodarstvo, što posljedično ima negativan utjecaj na percepciju Hrvatske kao poželjnog odredišta za ulaganje.

U prethodnom razdoblju ostvareni su određeni pomaci vezano uz provođenje prakse „bolje regulative“ kroz javna savjetovanja (platforma e-savjetovanje), izradu prethodne procjene učinka predloženih zakonodavnih rješenja te sve manju učestalost donošenja zakonodavnih propisa kroz hitnu proceduru. Unatoč ostvarenom napretku, nužno je daljnje unaprjeđenje sustava donošenja zakona i podzakonskih akata.

Hrvatska kao još relativno mlada članica EU ne iskorištava u potpunosti mogućnosti aktivnijeg uključivanja u donošenje zakona i kreiranje politika na razini EU, o čemu AmCham govori u stajalištu „Preporuke za bolje uključivanje hrvatskih dionika u procese europskog odlučivanja“. U svrhu promjene takve prakse nužno je uvođenje standardiziranog jedinstvenog procesa kreiranja hrvatskih nacionalnih stajališta u kontekstu rada Vijeća Europske unije za sva nadležna tijela koji bi uključivao obvezno javno savjetovanje s predstavnicima zainteresirane javnosti. Kreiranje jedinstvenog procesa za donošenje stajališta omogućilo bi učinkovitije i transparentnije administriranje samog procesa, čime bi se osiguralo donošenje sveobuhvatnih, uključivih i u konačnici kvalitetnijih stajališta za Hrvatsku, kao i sve zainteresirane dionike. Ovo podrazumijeva uključivanje istih u fazi i prije upućivanja određenog akta u formalnu europsku zakonodavnu proceduru, odnosno u procese formiranja stajališta za raspravu na razini radnih skupina Vijeća EU.

Povećati učinkovitost pravosuđa

Pravosuđe kao sustav koji svojim djelovanjem značajno utječe na gospodarstvo prepoznato je kao jedan od najvažnijih čimbenika, ali i prepreka kod poslovanja u Hrvatskoj. Hrvatsko pravosuđe suočeno je s nizom nedostataka, čijem se rješavanju treba pristupiti sustavno i aktivno. Naime, neprecizne i nejasne odredbe zakona i sporost rada sudova, stvaraju atmosferu nepovjerenja ulagača u efikasnu pravnu zaštitu. Pravna nesigurnost jedna je od najčešćih primjedbi ulagača, što je potvrđeno i u istraživanju AmCham-a o poslovnom okruženju u Hrvatskoj, koje je dio ovih preporuka.

Uvođenje obveze rješavanja sporova male vrijednosti na specijaliziranim sudskim odjelima uz sudjelovanje sudskih savjetnika značajno bi doprinijelo rasterećenju pravnog sustava. Daljnje rasterećene pravosuđa, posebice u trgovačkim sporovima, bilo bi moguće ostvariti kroz intenzivnije korištenje instituta mirenja te specijalizacijom i edukacijom sudionika u pravosudnom sustavu o specifičnostima pojedinih gospodarskih tema i novim poslovnim modelima zasnovanim na inovativnim tehnologijama.

Kao zasebna tema unutar pitanja učinkovitosti pravosuđa nameće se pitanje zaštite intelektualnog vlasništva. Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, primjećuje se manji politički i društveni interes za područje koje je ulagačima iznimno bitno, ponajviše iz područja inovativnih industrija koje Hrvatska želi privući. To se očituje u manjem broju kaznenih procesa, iako nositelji prava ne uočavaju manji broj povreda¹⁰. Najveći izazovi za nositelje prava intelektualnog vlasništva u Hrvatskoj su osnaživanje provedbe zakonodavstva koje propisuje prava intelektualnog vlasništva te nedostatak specijalizacije sudaca i koncentracije sudova koji bi se bavili navedenim postupcima.

Države s učinkovitom zaštitom intelektualnog vlasništva privlače industrije koje generiraju povećanje radnih mjesta visoke vrijednosti, privlače izravna strana ulaganja koja omogućavaju pristup naprednim tehnologijama te ulažu značajna sredstva u istraživanje i razvoj. Štoviše, snažna provedba prava intelektualnog vlasništva neke države pozitivan je pokazatelj stranim investitorima te privlači greenfield ulaganja, bez obzira na veličinu, stupanj ekonomskog razvoja i zemljopisnu lokaciju. Stoga je važno dalje aktivno raditi na unaprjeđenju zaštite prava intelektualnog vlasništva.

---

¹⁰ Državni zavod za intelektualno vlasništvo (2017), Statistički podaci o povredama prava intelektualnog vlasništva u Republici Hrvatskoj: Godišnje izvješće za 2016. godinu

Strateško upravljanje ljudskim potencijalima

Tržište rada postaje sve mobilnije i manje omeđeno državnim granicama, dijelom kao rezultat ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Cjeloživotno učenje postaje imperativ s obzirom da se profili radnih mjesta ubrzano mijenjaju, kao posljedica brzog tehnološkog razvoja te se potreba za mnogim radnim mjestima smanjuje dok se istovremeno otvaraju nova radna mjesta koja donedavno nisu postojala, a ovaj će se trend nastaviti i u budućnosti. Zadaća je države pravovremeno odgovoriti na te promjene i omogućiti građanima da kroz obrazovni sustav i dostupnost programa cjeloživotnog učenja izgrade vještine potrebne za tržište rada. Primjerice, podaci Europske komisije ukazuju da je za 90% svih radnih mjesta potrebno posjedovati digitalne vještine, a prema procjeni čak 44% Europljana takve vještine ne posjeduje¹¹. Istovremeno, radna snaga koja posjeduje vještine i kvalifikacije koje odgovaraju potrebama ulagača osnovni je preduvjet za privlačenje investicija i kreiranje novih radnih mjesta.

Stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u studenom 2017. godine iznosila je 12,1%, što je u usporedbi s europskim prosjekom od 7,3% još uvijek iznimno visoko¹². U razdoblju od 2013. do danas, stopa nezaposlenosti konstantno se smanjivala, što je samo djelomično posljedica gospodarskog oporavka. Naime, više od polovine tog smanjenja posljedica je smanjenja radne snage¹³.

Kratkoročna predviđanja da će hrvatsko gospodarstvo nastaviti rasti i u nadolazećem razdoblju, podrazumijeva i otvaranje novih radnih mjesta. Država stoga mora uložiti dodatne napore kako bi aktivno potaknula usklađivanje traženih i raspoloživih vještina na tržištu rada, odnosno definirati jasnu strategiju razvoja ljudskih potencijala.

Uskladiti potražnju i ponudu vještina na tržištu rada

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u siječnju 2018. bilo je 189.909 nezaposlenih osoba. Istovremeno, na Zavodu je registrirano 12.000

¹¹ Europska komisija (2017), Komunikacija komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci, *Godišnji pregled rasta za 2018.*, COM/2017/0690 final

¹² Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics

¹³ Europska komisija (2017), Komunikacija komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci, *Godišnji pregled rasta za 2018.*, COM/2017/0690 final

slobodnih radnih mjesta¹⁴. Kako bi se stopa nezaposlenih nastavila smanjivati, potrebno je uskladiti ponudu i potražnju na tržištu rada. Stjecanje vještina traženih na tržištu rada, važan je preduvjet za zapošljivost. Stoga je potrebno:

- Nastaviti s provedbom kurikularne reforme, kako bi se mlade koji izlaze na tržište rada osposobilo neophodnim znanjima i vještinama;
- Poticati sudjelovanje u programima obrazovanja odraslih te jačati svijest o važnosti cjeloživotnog učenja;
- Nastaviti s provedbom mjera aktivne politike zapošljavanja, s posebnim naglaskom na teško zapošljive skupine (primjerice starije, nisko kvalificirane, dugotrajno nezaposlene, žene).

Hrvatska trenutačno ne raspolaže sveobuhvatnim i strukturiranim podacima o profilima, znanju i vještinama stanovništva i potencijalnih zaposlenika. Stoga je potrebno izgraditi „mapu ljudskih potencijala“, kao bazu podataka koja bi obuhvaćala sve bitne podatke o profilima kandidata raspoloživih za zapošljavanje. Određene nacionalne baze podataka već postoje ali ne nude detaljne i specifične podatke na osnovu kojih bi investitori mogli donijeti odluku o ulaganju u određenu hrvatsku regiju ili grad.

Prijedlog podataka koje bi baza trebala sadržavati:

- Znanje stranih jezika
- Broj potencijalnih zaposlenika po traženim profesijama,
- Broj i strukturu zaposlenih i nezaposlenih osoba,
- Razine plaća i troškova rada,
- Raspoložive poticaje za zapošljavanje i obrazovanje,
- Broj i strukturu obrazovnih institucija i osoba koje se obrazuju.

Modernizirati tržište rada

Pristupanjem EU Hrvatska je postala dio jedinstvenog tržišta, što podrazumijeva i slobodu kretanja radne snage. Kako bi se uspješno nosila s tržišnim pritiscima, neizbježna je daljnja modernizacija hrvatskog tržišta rada, u skladu s praksama usporedivih država članica. Ovo podrazumijeva daljnju fleksibilizaciju tržišta rada kroz izmjene radnog i poreznog zakonodavstva.

U sklopu navedenog, nužno je predvidjeti i mjere aktivnog privlačenja specifičnih profila radne snage po pojedinim sektorima u kojima postoji manjak domaćih kadrova (primjerice, sektor turizma) i razmotriti načine za privlačenje i zadržavanje talenata.

---

¹⁴ Burza rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje, https://burzarada.hzz.hr/Posloprimac_RadnaMjesta.aspx (5.1.2018.)

Također, važno je paralelno provoditi ciljane mjere suzbijanja sive ekonomije, kako bi se spriječilo snižavanje cijene rada i omogućilo učinkovito provođenje načela „jednake plaće za jednaki rad“.

Ne treba zanemariti ni činjenicu da nove tehnologije koje mijenjaju profile radnih mjesta sa sobom ne donose samo nove potrebe za kvalifikacijama, već i nova očekivanja radnika u smislu fleksibilnosti na radnom mjestu, kao što je primjerice mogućnost rada od kuće.

Stoga bi trebalo prilagoditi zahtjeve koje prostor za stanovanje mora ispuniti da bi mogao poslužiti kao prostor za obavljanje radnih zadataka, na način da bude administrativno jednostavan i omogućiti realno korištenje te mogućnosti.

Za poslodavca je važna mogućnost upravljanja prostorom i troškovima vezanim uz prostor, a to je pogotovo istaknuto u vremenima gospodarske krize. Jedan od elemenata fleksibilnog pristupa upravljanju resursima je i organizacija rada na izdvojenim mjestu, odnosno rad kod kuće. Kako je ovaj oblik rada rado prihvaćen i od poslodavaca i od zaposlenika, AmCham se zalaže za sljedeće:

- Pojednostaviti propise o evidenciji radnog vremena za rad od kuće na način da se poslodavcima dozvoli internim pravilima odrediti kako se evidentira radno vrijeme (radni učinak vs. formalna nazočnost)
- Propisati minimum uvjeta koje prostor za stanovanje mora ispuniti da bi mogao poslužiti kao prostor za obavljanje radnih zadataka te omogućiti ovlaštenim agencijama za zaštitu na radu da potvrde ispunjavanje minimuma takvih uvjeta prije počinjanja obavljanja rada kod kuće.

Energetski učinkovito i „zeleno“ gospodarstvo

Zeleno gospodarstvo karakterizira održivo korištenje obnovljivih, kao i mudro korištenje neobnovljivih resursa. Kroz energetske i resursne učinkovitost potiče se zamjena fosilnih goriva 'čistom' energijom s niskim emisijama stakleničkih plinova, čime se ublažavaju i usporavaju klimatske promjene te potiče razvoj zelenih radnih mjesta i smanjuje energetska ovisnost.

Poticati e-mobilnost

Europska komisija poduzima niz mjera za modernizaciju mobilnosti i prometa u Europi koje za cilj imaju postaviti temelj za standardizirana digitalna rješenja za promet. Mjerama za modernizaciju mobilnosti i prometa dodatno će se poticati inovacije, povećanje konkurentnosti, smanjenje emisije CO₂ te poboljšati opća kvaliteta okoliša ali i zdravlja ljudi.

Promet ima udio u emisiji CO₂ koja potječe od ljudske aktivnosti od oko 30% te je nužno poduzeti mjere za smanjenje emisije CO₂ u tom segmentu. Poticanjem e-mobilnosti značajno bi se utjecalo na postizanje ciljeva smanjenja emisije štetnih plinova, postavljenih na razini Europske unije, budući da vozila s unutarnjim izgaranjem značajno doprinose ukupnoj emisiji štetnih plinova. Uspostavom infrastrukture za električna vozila doprinosi se i izgradnji infrastrukture za pametne gradove. E-mobilnost važan je segment pametnih gradova ali i širih pametnih sustava koji za cilj imaju razvoj područja koja su ugodna za život, digitalno integriraju sve funkcije javnih usluga poput rasvjete, proizvodnje energije pa i pametnih prometnih rješenja.

Podaci Europske komisije jasno govore o razvoju i trendu e-mobilnosti u Europi. Broj novoregistriranih plug-in putničkih vozila u 2011. godini iznosio je 9.426 za usporedbu s 157.564 novoregistriranih plug-in putničkih vozila u 2016. godini. Također, što se tiče broja javno dostupnih električnih punionica u Europi ih je 2011. godine bilo 3.895 za usporedbu s 91.519 električnih punionica u 2016. godini.

Osim obveze za smanjivanje emisija prema propisima EU, na što izravno utječe cestovni promet uzevši u obzir trend rasta broja punionica i plug-in vozila na europskim prometnicama, nedvojbeno je u interesu Hrvatske pratiti takve trendove. Za Hrvatsku kao turističku destinaciju koja uvelike ovisi o turistima iz zapadne Europe koji dolaze većinski cestovnim prometom, razvijen sustav e-mobilnosti od iznimne je važnosti za budućnost turizma.

Korištenje električnih automobila u prometu i razvijena mreža punionica otvaraju i perspektivu stvaranja sustava „pametnih energetske mreže“, koje karakterizira inteligentna interakcija vozila i elektro-energetske mreže. Pošto suvremeni električni automobili posjeduju baterijske sustave relativno velikog kapaciteta, korisnik bi mogao dati na raspolaganje distributeru električne energije određeni udjel u kapacitetu baterije svog vozila, ovisno o njegovim dnevnim potrebama, a distributer bi povlačio energiju iz vozila za vrijeme „manjka“ električne energije i vraćao je za vrijeme „viška“. Time bi se u velikoj mjeri učinkovito premostio temeljni nedostatak proizvodnje električne energije iz energije vjetra i sunca. Proizlazi dakle da korištenje električnih vozila nudi veliki potencijal za razvoj učinkovitog sustava za pohranu energije, što se postavlja i kao krajnji cilj e-mobilnosti.

Za daljnji razvoj e-mobilnosti u Hrvatskoj ključan je dobar pravni okvir koji bi s jedne strane omogućio strateško planiranje razvoja potrebne infrastrukture, a s druge strane dodatno poticao građane i poslovne subjekte na korištenje električno pokretanih vozila. Iako su dijelovi Hrvatske dobro pokriveni električnim punionicama (sjever Hrvatske), na razini cijele države nužno je nastaviti proces planiranja i izgradnje punionica što uključuje i postavljanje punionica na autocestama. Također, nužno je ponuditi poticaje koji će motivirati i omogućiti financijsku isplativost kupnje ekološki prihvatljivih vozila.

Zaključak

AmCham Hrvatska već 20 godina djeluje kao široka poslovna platforma i glas američkih, međunarodnih i hrvatskih poduzeća te je tijekom svojeg dugogodišnjeg djelovanja uspostavila visoku razinu suradnje s državnim institucijama i tijelima zaduženim za kreiranje i provedbu javnih politika koje utječu na razvoj hrvatskog gospodarstva. Polazeći od životnih primjera prepreka u poslovanju s kojima se susreću naši članovi, sastavljamo preporuke usmjerene na provedbu konkretnih i kvalitetnih rješenja koja olakšavaju poslovanje i pomažu konkurentnost hrvatskog gospodarstva.

Detaljna stajališta AmCham-a o pojedinim temama dostupna su na www.amcham.hr te obrađuju pojedine teme na detaljnoj i konkretnoj razini, uzimajući u obzir najbolje svjetske prakse ali i uključujući stručnost naših članova o hrvatskim specifičnostima. Ove Preporuke predlažemo kao okvir mjera koje mogu značajno unaprijediti uvjete poslovanja i privlačnost Hrvatske kao investicijske destinacije u cilju postizanja viših stopa rasta gospodarstva i ubrzanog zapošljavanja.